

Domonkos László

A francia vers

Döme már harmadik órája álldogált a naposasztal mögött. A vacsora körüli nagy sürgés-forgás lassacskán kezdett elcsöndesedni, a takarodó előtti, viszonylag nyugodt időszak kezdődik, körletti tereferé, olvasgatás, levélírás, van, aki már ilyenkor aludni kezd, nem várva meg az este tíz órát. A folyosón hol itt, hol amott nyílt ki egy körletajtó, a halványkék egyenpizsamákban, a fekete gumisarukban slattyogva, karjukon a barna-fehér törülközőkkel lépdeltek a zuhanyozó vagy a közös vécé felé, halk zsongás, már régóta nem érzett, intenzív szagok, keskeny füstcsík kúszik ki a zuhanyozó előteréből és foszlik semmivé a közönyös levegőben, akár a késő esti vagy a hajnali vágyakozások, kósza emlékfoszlányok valahonnan az ősködből, a múlt századból vagy az ókorból – az öt hónappal ezelőtti világból. Döme merengve jártatta végig szemét a folyosó fényesre sikált kőkockáin meg az előtte felkanyarodó, ide, a legfelső emeletre felvezető lépcső sötétzöld korlátján. Bár nem láthatta, félig-meddig hallotta-sejtette az alattuk levő szintről, a kertészeti egyetemisták mittudoménmelyik századának körleteiből felszűrődő zajokat. Ott is nagyjából minden ugyanolyan lehet, mint nálunk, gondolta, ugyan mi a különbség?

Mintha a mozdulatlan századkörlet-díszlet körülötte hirtelen fellázadt volna, vadul ellentmondva: amint lassan körbefordult önnön tengelye körül a magányos folyosóvégi asztal mögött (szék sehol), a falat, az egész sarkot-szögletet borító, embermagasságú funérlemez-lábazatra esett a pillantása, ami vakító harsánysággal cáfolta a kertészetisekkel, a tétékásokkal vagy az agráregyetemistákkal való egyformaságot, erősítve a bölcsész-alegység nagyon is valóságos egyediségének drasztikus tényét: szép kalligrafikus írással, vastag sötétkék betűkkel sorakoztak egymás alatt a sorok, majdnem mértani pontossággal a lám, táblának is kiváló, okkersárgára festett lemez közepén. Két versszak, franciául:

„L'amour s'en va
Comme la vie est lente
Et comme l'Espérance est violente
Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure”

Döme nem volt francia szakos, az amouiron kívül egy árva szót sem értett a versből. Szerette a francia költőket, élvezte, mikor Baudelaire-ről, Verlaine-ről meg Rimbaud-ról tanultak a gimnáziumban, igaz, nem valami sokat, de hát tulajdonképpen csak őket ismerte a franciák közül, homályosan Rimbaud-t érezte magához legközelebb állónak, de a másik kettő izgalmas eredetisége is megragadta, kicsit irigykedve gondolt azokra a francia szakosokra, akik eredetiben olvashatták őket, majdnem biztos volt benne, hogy e három költő valamelyikének valamelyik költemény-részletét róhatta föl ide unalmában-elrévülésében valamelyik franciás bölcsész-századtárs. Tiszteletteljes szeretettel nézegette, silabizálgatta egy darabig a sorokat, próbálgatta, melyik szót ugyan hogyan is kellhet kiejteni, ki fordíthatta le magyarra ezt a verset és vajon milyen lehet, hogyan hangozhat magyarul. Szerelmével, Beával negyedikben hosszú órákat töltöttek el azzal, hogy Poe A hollójának Tóth Árpád-féle verzióját összehasonlítgatták a precíz gondossággal beszerzett különböző fordításokkal – Babitséval, Kosztolányiéval, Szabó Lőrincével – végül ifjonti magabiztossággal megállapítva, hogy egyik sem ér a Tóth Árpádénak a nyomába sem – most ezzel a néhány sorral ugyan nem tudott mit kezdeni, de indokolatlannak tűnő, irracionális büszke elégedettség töltötte el, hogy ez itt áll őrt a háta mögött, a naposasztaltól alig másfél méterre, komolyan és magabiztosan, szilárd és színvonalas állandóságot biztosítva itt, éppen itt... Körülnézett, végigkémlt a folyosón: majdnem teljes csönd. már szinte semmi mozgás, inkább csak halk duruzsolás-féle hallatszik ki a körletekből. Kilenc óra elmúlt.

Visszalépett az asztal mögé, jó szokása szerint fél fenekével ráült, lábával harangozott, mind ütemesebben. Bea jutott eszébe, mint esténként szinte mindig, a kreolos arcbőre meg a szép hosszú dereka, nemkülönben hosszú, nyúlánk combjai. És a többi... Enyhén szédülni kezdett a ráömlő képzelethullámtól, az ütemes dübögést már nem is hallotta.

Arra eszmélt fel hirtelen, hogy az ütem hangereje és intenzitása, de még a hangszíne is megváltozik: mintha erőteljesen egymás után jól odahelyezett lábak csusszanása-csattanása lenne, bakancsot keményen lépcsőfokokhoz csapó ritmus, pak-pak, pak-pak, már látta is odalent, a lépcsőfordulóban a tányérsapkát.

Döme szemvillanás alatt a naposasztal mögött állt, a néphadsereg csodás kiképzésének látványos bizonyítékaként előírászerűen feszes vigyázzban, miközben vállból derékszögben hajlítva keményen tisztelgésre emelte jobbkezét, már artikulátlan hangja zúgott végig a folyosón: „első század! Vigyázzz!” A folyosón a fürdőből törülközőjüket hanyagul lógatva a körletháló felé batyogó két pizsamás-papucsos fiú mintegy varázsütésre mozdulatlaná merevedett, a benti zajok a másodperc tört része alatt elnémultak, semmivé váltak, tovaröppentek, a halotti csendben talán a lenti szinten a kertészetiek is hallhatták, hogy „őrnagy elvtárs, Döme Gábor századnapos jelentem, az első század takarodóra kész, rendkívüli esemény nem történt.”

Az ügyeletes tiszt – zömök, jó negyvenes férfi, vastag, rövid lábakkal, pocakján feszülő antant-szíjjal, puffadt, szeplős kezével hanyag mozdulattal tisztelgést mímelve – vagy másfél méterrel állt előtte az asztal másik oldalán. Dömének azonnal feltűnt, hogy Domaházi őrnagy behízott malacszemének kifejezéstelen tekintete valahogyan nagyon furcsa farkasszemet néz most vele. Nincs igazán szemközt. Néz – de nem őrá néz. Valahová máshová, mellette néz el valamerre. Mögé. És már látta is a vadul lendülő és előremutató kezet a hurkaszerűen vaskos mutatóujjal, hallotta a fülsiketítő ordítást:

– Létürüni! Nem magyarú van! Létürüni!

– Értettem. Kérek engedélyt... – Döme nem folytatta. Részint a dühtől nekivörösödött Domaházit láthatóan egyáltalán nem érdekelte, mire vagy mihez is kérne ő engedélyt, másrészt így hirtelenjében maga sem tudta, mit is kellene engedélyeztetnie. Az enyhén szólva ellentmondást nem tűrő parancs végrehajtásának megkezdését? Az elmozdulást a naposasztal mögül? A Korrekciós Tett megindítását? Az őrnagy már a körletajtók felé kacsázott vaskos, rövid lábain, nemsokára valamelyik szakasz hálóterméből hallatszik majd a diadalmas ordítás, körletrend és hasonlók tárgy körben. Neki már csak, egy, egyetlenegy teendője marad.

Hirtelen mozdulattal, türelmetlenségnek tűnő gyorsasággal megigazgatta a zubbonyát meg a sapkáját – tenyeret összeszorítva, akárcsak tisztelgéskor, a sapka sildjéhez merőlegesen odailleszteni, függőlegesen tartva, a fejfedő szimmetriáját ellenőrizendő –, de a két ideges mozdulatot már menet közben fejezte be. Határozott, nagy léptekkel sietett a zuhanyozók előtere felé, ahol a dohányzó helyiség sarkában szerényen meghúzódva vártak a vödrök meg a fókák, a nagy, durvaszövésű felmosóruhák. Nem nagyon válogatott köztük, indult visszafelé, úgy érezte, valamiféle bocsánatkérő sietséggel. Bár fogalma sem volt, legföljebb csak haloványan sejtette, kitől vagy mitől is kellene bocsánatot kérnie.